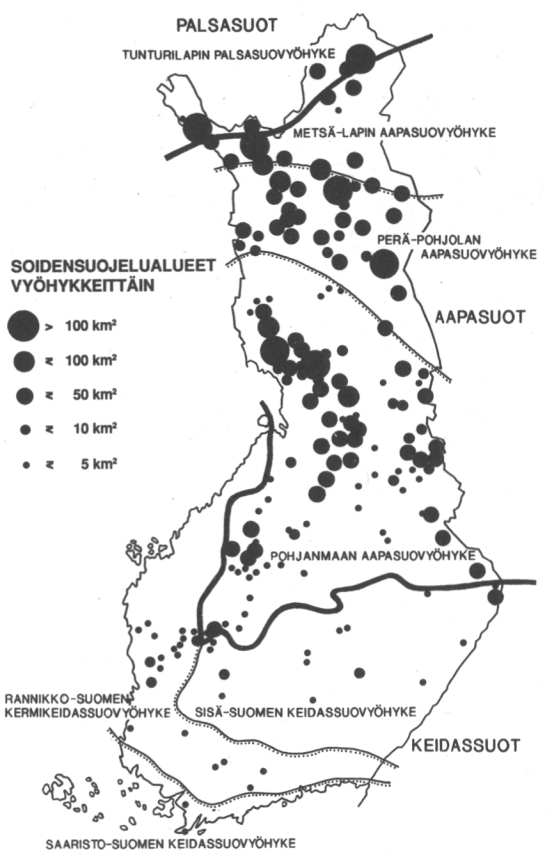

Kansallis- ja luonnonpuistot ovat joko metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen hallinnassa.

Kansallispuistoja 27 kpl
 metsähallitus 24 kpl
 Metsäntutkimuslaitos 3 kpl *
 pinta-ala 7100 km²
 perustettu v. 1938,1956,1982,1983,1989,1990,1991

Luonnonpuistoja 19 kpl
 metsähallitus 14 kpl
 Metsäntutkimuslaitos 5 kpl *
 pinta-ala 1530 km²
 perustettu v. 1938,1956,1964,1982

Kaikki soidensuojelualueet ovat metsähallituksen hallinnassa.

Soidensuojelualueita 173 kpl
 pinta-ala 4020 km²
 perustettu v. 1982,1985,1988

Teksti: Hellevi Salonen
 Kuvat: Jari Kostet

Tiedustelut:
Metsähallitus, luonnonsuojelu,
 PL 94, 01301 Vantaa, puh. (90) 857 841

Metsäntutkimuslaitos, tutkimusalueoimisto,
 Unioninkatu 40 A, 00170 Helsinki, puh. (90) 857 051

LUONNONSUOJELU- ALUEET

valtion mailla

Luonnonsuojelualueet muodostavat verkon, jonka avulla pyritään säilyttämään näytteet kaikista Suomen luonnon oleellisista piirteistä ja niiden maantieteellisestä vaihtelusta. Näin yritetään turvata luonnon säilyminen monipuolisena. Eri tyyppisillä alueilla on verkossa oma tehtävänsä.

KANSALLISPUISTOT

Kansallispuistot ovat suojelualueverkon runko. Ne ovat lailla valtion maalle perustettuja suuria ja monipuolisia luonnonsuojelualueita. Niiden tarkoituksena on ennen kaikkea säilyttää koskemattomaa alkuperäistä suomalaista luontoa tulevaisuuteen. Luonnon oma kehityskulku saa jatkua ihmisen siihen puuttumatta. Puistot ovat samalla yleisölle avoimia nähtävyyksiä.

Kansallispuistot tarjoavat turvapaikan ja elinmahdollisuuden monille eläin- ja kasvilajeille, jotka tarvitsevat luonnontilaista ympäristöä - ikimetsiä, ojitattomia soita, saariston asumattomia luotoja tai laajoja erämaita. Joissakin puistoissa ylläpidetään myös ihmisen ja luonnon yhteistyön tuloksena syntyneitä kulttuurimaisemia kuten kaskimetsiä, niittyjä ja vanhoja asumuksia ympäristöineen.

Kansallispuistot ovat paitsi tyypillisen "perusluontomme" myös kansallisesti ja kansainvälisesti arvokkaimman luontomme näytealoja. Niihin kuuluu "kansallismaisemia" ja muita huomattavia luonnontähtävyyksiä. Luonnonsuojelutavoitteen sallimissa puitteissa ne tarjoavat mahdollisuuden myös virkistykseen, luonnonhavainnointiin ja tutkimukseen. Ne ovat silti tiukasti suojeltuja. Kullakin puistolla on luonnonsuojelulakiin perustuvat järjestyssääntönsä, joissa otetaan huomioon puistojen erilaiset suojelutarpeet. Retkeilijän on aina syytä tutustua järjestyssääntöön.

Yleisiä periaatteita kansallispuistossa ovat:

* Luonnon häiritseminen ja vahingoittaminen on kielletty.

* Omin voimin saa liikkua vapaasti. Puistoissa on viitoitettuja polkuja ja luontopolkuja. Maastoajoneuvoilla liikkuminen on kielletty.

* **Telttailu** ja **tulenteko** on rajoitettu huolletuille telttailualueille tai keittopaikoille. Suurimmissa Lapin kansallispuistoissa on erämaaosa, jossa telttailu on vapaampaa.

* **Marjastus** ja **sienestys** on sallittu.

* **Metsästys** on yleensä kielletty. Joissakin puistoissa voi **kalastaa** metsähallinnon kirjallisella luvalla. Pohjoisen puistoissa on paikallisille asukkaille jätetty kalastus- ja metsästysoikeus.

LUONNONPUISTOT

Luonnonpuistot on perustettu lähinnä tieteellisiin tarkoituksiin. Ne palvelevat ensisijaisesti luonnonsuojelua ja tutkimusta, suojelun sallimissa rajoissa myös opetusta. Suuren tieteellisen arvonsa vuoksi ne säilytetään mahdollisimman häiriöttöminä. Siksi niiden suojelumääräykset ovat kansallispuistoja tiukemmat, eivätkä ne joltakin poikkeuksia lukuunottamatta ole retkelykohteita.

* Luonnonpuistoissa ei yleensä saa liikkua ilman kirjallista lupaa. Lupia myönnetään vain tieteellisiin tarkoituksiin. Eräissä puistoissa saa kulkea merkityllä polulla, mutta polulta poikkeaminen on kielletty.

SOIDENSUOJELUALUEET

Soidensuojelualueet on perustettu joko lailla tai asetuksella. Niiden rauhoitussäännökset ovat kansalliset ja luonnonpuistoja väljemmät. Suoluonnon suojeleminen on ensisijaista. Niinpä turvemaat eli varsinaiset suot jätetään kokonaan luonnontilaan, mutta useimpien soidensuojelualueiden kivennäismalla voidaan harjoittaa luonnon- ja maisemasuojelun huomioon ottavaa metsätaloutta.

Vuodesta 1982 lähtien on maahamme perustettu yhteensä 173 soidensuojelualuetta. Ne ovat osa valtioneuvoston vahvistamaa soidensuojelun perusohjelmaa, jonka avulla pyritään säilyttämään kautta maan riittävästi näytteitä suoluontomme ainutlaatuisesta rikkaudesta.

Lähinnä ilmastoerot ovat syynä siihen, että suuret suoyhdistymät ovat Etelä-Suomessa kehittyneet keidassoiksi, Keski- ja Pohjois-Suomessa taas aapasoiksi ja pohjoisimpaan Lappiin on syntynyt erikoisia palsasoita (katso karttaa). Vyöhykkeiden sisällä suoluonto vaihtelee edelleen

kymmeninä suotyyppinä - monenlaisina korpina, rämeinä, nevoina ja lettoina. Soidensuojelualueina on suojeltu mm. reheviä korpia ja letoja, joita kansallis- ja luonnonpuistoissa on vain vähän. Soidensuojelualueisiin sisältyy myös parhaita lintusoitamme.

* Soidensuojelualueella saa yleensä liikkua jokamiehenoikeuksien. Liikkumista, marjastusta, sienestystä ja muuta niihin verrattavaa luonnon virkistyskäyttöä, samoin metsästystä ja kalastusta rajoitetaan vain, jos suojelutavoite uhkaa vaarantua.

* Toisaalta vain helposti tavoitettaville ja asutusta lähellä oleville alueille rakennetaan polkuja tai muuta suoluontoon tutustumista helpottavaa varustusta.

MUUT VALTION MAIDEN LUONNONSUOJELUALUEET

Valtion maille on perustettu lailla tai asetuksella myös eri kokoisia luonnonsuojelualueita, joiden luonne ja suojelutavoitteet vaihtelevat.

Viime vuosina on rauhoitettu mm. Vehoniemen ja Pulkilan harjut, Vaisakon lehto, Telkkämäen kaskitalousmaisema, Laajalahden lintuvesi ja Hankoniemen kärki Uddskatan. Tällaisia alueita on nyt 31 (390 km²), mutta niiden määrä kasvaa sitä mukaa kuin valtioneuvoston vahvistamia lehtojen ja lintuvesien suojeluohjelmia toteutetaan. Näitä suojelualueita on metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen lisäksi eräiden muidenkin valtion viranomaisten hallinnassa.

Luonnonsuojelualueverkkoomme sisältyy lisäksi (1.1.1992) 951 yksityismaille perustettua luonnonsuojelualuetta. Niiden kokonaispinta-ala on 597 km².